

at Boligforeningerne og Byggeforeningerne, særlig de, der er opstaaet i de senere Aar, og alt hvad de har lavet, maa betegnes som meget fortjenstfuldt. Disse Byggeforeninger er ikke kommet til Verden uden ganske betydelige Ofre fra de enkelte Medlemmers Side, og der er ogsaa ydet betydelige Ofre af de Personer, som har kastet sig i Brechen for at lede disse Byggeforeninger og føre dem frem til det, de er blevet i disse overordentlig vanskelige Aar. Men jeg er enig med min Partifælle om enkelte Ting, men ogsaa kun om enkelte Ting. Jeg er enig med ham i, at de Penge, som Statskassen har anvendt for at afhjælpe Bolignøden, ikke tilnærmelsesvis er det Beløb, som den store, nødlidende Befolkning har Krav paa som Støtte fra Statens Side paa dette Omraade. Det er rigtigt, hvad min ærede Partifælle sagde, at den Boligkrise, som hærger i Øjeblikket, er langt farligere end mange af dette høje Tings Medlemmer har Øje for. Baade i hygiejnisk og i moralsk Henseende vil den Sammenpakning af Familier, der foregaar først og fremmest i de store Byer, men ogsaa i mindre Provinsbyer og til Dels paa Landet, kunne have meget farlige Følger for Samfundet i Fremtiden. Dertil kommer, at en stor Del af de husvilde, som Kommunerne direkte maa tage sig af, lever under Forhold, som er af en saadan Art, at hvis der blev budt nogen af os noget lignende, saa vilde man lave Oprør imod det Samfund, som byder Familier, i de fleste Tilfælde med mange Børn, saadanne Kaar at leve under.

Jeg mener derfor, at Boligsagen er en meget alvorlig Sag, og jeg er ganske enig med det ærede Medlem, der talte for det radikale Parti, i at Boligspørgsmaalet, som det ligger i Øjeblikket, kommer lige efter Brød og Smør. Ordentlige Boliger er ikke mindre end disse vigtige Livsfornødenheder noget, som Befolkningen har allerstørst Krav paa; Løsningen af Boligspørgsmaalet er en væsentlig Betingelse for overhovedet at holde Samfundet som saadant i Gang.

Vi lever for øvrigt ogsaa i Øjeblikket under Arbejdsløshedens Tegn. Jeg ved ikke, hvordan de arbejdsløse skal komme over den kommende Vinter, hvis der ikke skaffes Arbejde, og jeg er en Tilhænger af, at Staten og Kommunen ofrer betydeligt større Beløb til direkte Arbejde, da det er meget mere formaalstjenligt end at yde mindre Beløb i Understøttelser, som kun er til Skade for alle Parter. Det danske Samfund er rigt nok, der er Kilder nok at øse af for at skaffe Penge

til at sætte det fornødne Arbejde i Gang. Der er jo i Øjeblikket stærk Mangel paa en stor Del af det, som er en Betingelse for at holde Arbejdet i Gang; men selv om det skorter paa enkelte Ting eller mange Ting maaske, som vi skal have fra Udlandet, er Forholdet dog saaledes, at det, der er haardest Brug for til Opførelse af Bygninger, kan vi selv fremskaffe. Tilmed er Byggeri en saa kompliceret Virksomhed, at den ikke giver Arbejde til et enkelt bestemt Fag, men til næsten alle Fag, baade Industrifag og Haandværkerfag. De Titusinder, som beskæftiges omkring paa Byggepladser, er kun den mindste Part af de Mennesker, der er beskæftigede indenfor Byggeindustrien; der findes mange flere i Støberier, Teglværker, Maskinsnedkerier, ved Løsningsarbejde i Havnene og mange andre Steder. Byggeriet er en Industri, som giver Arbejde til næsten alle Arter af Arbejdere. Byggeriet er blot et Spørgsmaal om Penge, og der burde ikke i dette høje Ting herske nogen Tvivl om, hvad der er det mest formaalstjenlige: at give Penge til Arbejde eller til Understøttelse. Kan man derimod ikke skaffe Arbejde, har de arbejdsløse, som kan forlange at kunne holde deres Familier oven Vand, naturligvis Krav paa en Understøttelse, som gør det muligt for dem at give deres Hustruer og Børn, og hvem de ellers maatte have at forsørge, Livets Ophold.

Jeg er derimod ikke enig med min ærede Partifælle, naar han siger, at Byggeforeningerne ikke betyder noget eller i hvert Fald kun ganske lidt. Jeg skal saaledes gøre opmærksom paa, at for Københavns Vedkommende har de Byggeforeninger, som er startede under Krigen, og de enkelte, hvis Virksomhed allerede begyndte før Krigen, i de sidste vanskelige Aar set sig i Stand til at frembringe 3,000 Beboelseslejligheder. Sammenligner man dette Tal med det Antal Beboelseslejligheder, som i det hele taget er fremkommet under Krigen, dels ved kommunale Foranstaltninger dels ved det private Initiativ, vil man dog vistnok ikke kalde det for ganske betydningsløst. Det er al Ære værd, at netop Smaafolk, Arbejdere og med dem ligestillede, har set sig i Stand til under disse fortvivlede Byggevilkår at fremskaffe et saa betydeligt Antal Lejligheder. Dermed er ikke afkræftet, hvad jeg sagde før, at der er Byggeforeninger, som er stiftede paa et saadant Grundlag, at de ikke fortjener offentlig Støtte; det er en helt anden Side af Sagen. I øvrigt